

Posudek bakalářské práce Michaely Škodové „Politická změna po únoru 1948 a její obraz ve vývoji České filharmonie“, Praha 2011, 139 s.

Česká filharmonie, nejvýznamnější domácí symfonický orchestr spojený s řadou věhlasných jmen hudební kultury české, ale i světové, představuje historické téma lákavé i velmi náročné. Prací a vzpomínek o velkých koncertech, turné, slavných dirigentech, kteří ji řídili, je poměrně značné množství. Prací, které by se snažily nahlédnout do zázemí jejího fungování, snažily se pochopit mechanismus tvorby jejích programů v těžkých letech stalinismu 50. let s jeho dopady na kulturu se však nedostává, a právě to postavila Michaela Škodová do centra své pozornosti.

Stávající literaturu věnovanou České filharmonii autorka spolehlivě zvládla, nebyla rozsáhlá, její výpovědnost k tématice je minimální. To ovšem neznámá, že nebylo možné připomenout některé práce další, např. nejstarší dějiny z pera Richarda Veselého, propagační brožuru Viléma Pospíšila z roku 1956, nebo sborník 100 let České filharmonie z roku 1997, které měla autorka v ruce. Absence dílčích historiografických studií odkazovala k práci s prameny, na prvním místě prameny tištěnými, ať již odborným tiskem či písemnostmi z dokumentace tělesa uloženém v jeho Hudebním archivu. Archivní fond ČF uložený v Národním archivu, ač nezpracovaný, byl alespoň částečně autorce zpřístupněn. Pozoruhodné poznatky přinesly institucionální písemnosti uložené v Národním archivu ve fondech ÚV KSČ a Archivu bezpečnostních složek.

Strukturu práce shledávám jako funkční. Analýza fungování ČF je uvedena kontextuální kapitolou s názvem obecná role kultury po roce 1948. Soustředí se na kulturu hudební a její místo, které jí bylo ve společnosti vytknuto poúnorovým režimem. Bylo by jistě možné ji hlouběji rozpracovávat, jedná se o téma svébytné, jež by samo mohlo být tématem bakalářské práce. Jako úvod k porozumění vývoji ČF je postačující. Kapitola následující je věnována křehkému problému „kontroly“ ČF cestou agenturního zpravodajství StB. Předjímá se tak nová situace, kdy se předpokládá, že umělecké těleso je ve změněných podmínkách autoritativního režimu přímo ovlivňováno, ba přímo manipulováno i jinými strukturami než strukturami uměleckého managementu. Analýza překvapivě ukazuje, že StB v daném případě nepřekročila sféru kontroly, do činnosti tělesa nezasahovala a neiniciovala radikální institucionální intervenci v neprospěch vůdčí osobnosti orchestru, jež se s režimem zjevně neidentifikovala.

Kapitola třetí je věnována dramaturgii a koncertní činnosti. Se znalostí věci strukturovaně zkoumá kompozice abonentních koncertů a dalších aktivit a vysvětluje, že filharmonie žila vlastně dvěma životy, uměleckým životem zaměřeným na vzdělanou a náročnou domácí klientelu a klientelu zahraniční, a životem v komunistickém Československu s jeho úsilím o transfer vysoké kultury do širokých lidových vrstev, politizací hudební kultury vyústující nezřídka v její bagatelizaci. Život první představoval standardní fungování vyspělého hudebního tělesa, život druhý pak prorežimní politickou úlitbu, jež však život první nijak umělecky nedevalvovala. V tom je zásadní poznání a přínos předložené práce.

Kapitola poslední je věnována organizační struktuře ČF a jejímu fungování. Představuje filharmonii jako byrokratický organismus, jenž je funkcí její umělecké činnosti (nikoliv naopak). Vysvětluje způsob jeho komunikace se státním aparátem a uměleckým vedením. Tím završuje výklad. Dává tak pochopit, jak je možné, že byrokratické struktury se na uměleckém vývoji ČF podepsaly – k jejímu prospěchu – jen nevýrazně.

Se závěry práce, kterou hodnotím jako badatelsky přínosnou, se principiálně ztotožňuji. Autorka v ní prokázala vynikající schopnost interpretace historických pramenů. Dílo proto doporučuji k úspěšné obhajobě.

Hodnocení:

Praha 7. srpna 2008

Prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc.